

**Топоркова О.В., к.е.н, доцент,
професор кафедри бухгалтерського обліку,
аудиту та оподаткування**

Харківський державний університет харчування та торгівлі

МОДЕЛЮВАННЯ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО ПРОЦЕСУ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ ПІДПРИЄМСТВА

Світова практика показує, що важливу роль у вирішенні проблеми забезпечення фінансово-економічної безпеки торгівельно-виробничих підприємств (ФЕБ ТВП) відіграє корисна ділова інформація про різні сторони бізнесу, сформована на підставі обліково-аналітичних даних. Істотно зростає і роль обліково-звітних даних як джерела достовірної і об'єктивної інформації про фінансово-господарську діяльність та необхідність моделювання механізмів забезпечення ФЕБ ТВП з урахуванням аналізу структурних взаємозв'язків зовнішніх і внутрішніх загроз.

Інформованість зацікавлених осіб і осіб, які приймають управлінські рішення, є найважливішим чинником підвищення економічної життєздатності бізнесу, його ефективності і захисту від впливу зовнішніх і внутрішніх загроз. В системі обліково-аналітичного забезпечення економічної безпеки гостро стоять питання формування повної і достовірної інформації, адаптованої до конкретних завдань, які виникають в процесі прийняття управлінських рішень. В свою чергу, недостатня розробка проблеми ФЕБ ТВП, її доцільність і затребуваність обумовлюють необхідність проведення економіко-математичного моделювання бізнес - процесу. Опис бізнес-процесів надає обліково-аналітичній службі широкі можливості для опису бізнесу підприємств на адміністративному рівні з акцентом на керування процесами.

Процес моделювання системи необхідно починати з побудови опису системи у цілому. Тому в процесі аналізу необхідно сформувати модель, для якої визначають наступні інформаційні блоки:

- 1) блок вхідної інформації: фінансова звітність підприємства, статистична звітність підприємства, інформація про контрагентів;
- 2) блок вихідної інформації: фінансовий бюджет підприємства, складання звіту про управління фінансово-економічною безпекою;
- 3) інформаційно-управлінський блок: установчі документи, методика розрахунку рівня фінансово-економічної безпеки підприємства;
- 4) інформаційно-ресурсний блок: власники, фінансовий директор.

Реалізація моделі полягає на виділенні таких робіт: аналіз фінансового стану підприємства, планування фінансових показників, формування бюджету, що є необхідним до формування діаграм на різних рівнях.

Слід зазначити, що існуючий процес управління ФЕБ ТПП є доволі простим, адже відсутні етапи аналізу, оцінки та прогнозування ефективності управління фінансово-економічною безпекою. Для удосконалення процесу управління ФЕБ ТВП необхідно провести економіко-математичне моделювання. На першому етапі моделювання проводиться побудова блоку «Управління ФЕБ ТВП». На другому етапі моделювання відбувається деталізація отриманої інформації щодо управління ФЕБ ТВП за етапами управління, а саме: «стратегічний аналіз», «стратегічне планування», «контролінг», «бюджетування» та «аудит». Кожен етап управління

пов'язан між собою послідовними діями, що дозволяє наглядно прослідити рух інформаційних потоків. Результати кожного з попередніх етапів є вхідними даними для наступного етапу. Основою вхідної інформації залишається фінансова звітність.

За допомогою методів економіко-математичного моделювання (методи стратегічного аналізу: SWOT-аналіз, PEST-аналіз, SNW-аналіз, аналіз розробки сценаріїв подій) можливо розробити алгоритм кожного із етапів структурно-функціональної моделі, що дозволить більш ґрунтовно дослідити зміни показників та індикаторів за кожним структурним елементом. Для кожного етапу необхідно сформувати систему показників для опису тенденцій, які характеризують зміни кожного напрямку моделювання. Оцінка ступеня ефективності розробленої програми стратегії управління ФЕБ ТВП здійснюється шляхом зіставлення прогностичного показника, ефекту від її реалізації з прогностичними витратами на економічні заходи, враховуючи інтенсивність їх реалізації і ступінь відповідного ризику. У разі виявлення недоліків розроблена програма спрямовується на доопрацювання, у випадку отримання позитивних прогнозів - здійснюється впровадження отриманої програми у звіті «Стратегія управління ФЕБ ТВП».

Результат стратегічного планування повинен відповідати як фінансовій стратегії, так і загальній стратегії підприємства, відповідати цілям та завданням (фінансової безпеки, результати аналізу внутрішнього і зовнішнього фінансового середовища, якісні і кількісні параметри використання фінансових ресурсів, які задовольняють вимогам забезпечення належного рівня фінансової безпеки, відповідальні за реалізацію намічених заходів, обсяг і джерела фінансових ресурсів, потрібних для забезпечення ФБП).

Концепція контролінгу полягає в системному поєднанні функцій контролю, планування, зворотного зв'язку та інформаційного забезпечення, забезпечує інтеграцію і координацію всіх фаз управління ФЕБ ТВП.

Належний рівень ФЕБ забезпечує процес бюджетування (розробка бюджетів в цілому по підприємству і окремих структурних одиницях), в якому визначено необхідний план для реалізації намічених управлінських заходів, обсяг фінансових ресурсів, а також джерела їх надходження.

В свою чергу аудит ФЕБ ТВП полягає в комплексній, систематичній, незалежній і періодичній перевірці стану зовнішнього і внутрішнього фінансового середовища, вірності визначення і реалізації фінансових інтересів, цілей, стратегії забезпечення ФЕБ по підприємству в цілому і по її окремих функціональних складових. Метою аудиту ФЕБ є правильність і своєчасність визначення загроз, існуючих ризиків здійснення фінансової діяльності, чинників, що призвели до певного стану ФЕБ, можливостей підприємства щодо утримання ФЕБ на належному рівні, а також розроблення заходів щодо забезпечення ФЕБ ТВП.